

ימי ניסן ופרשת החודש תשע"ט – למה הפסח צריך לחול באביב?

1. **שמות יב:** ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר: החודש הזה לכם ראש חודשים, ראשון הוא לכם לחודשי השנה – **רמב"ן:** זו מצוה ראשונה שצוה הקב"ה את ישראל על ידי משה ולכן אמר [בפסוק ראשון]: 'בארץ מצרים', כי שאר מצות שבתורה היו [רק] בהר סיני ... שימנו אותו ישראל חדש הראשון, וממנו ימנו כל החדשים שני ושלישי עד תשלום השנה ... כדי שיהיה זה זכרון בנס הגדול ... ועל כן אין לחדשים שם בתורה, אלא יאמר: בחדש השלישי ... בחדש השני ... ובחדש השביעי באחד לחודש. וכמו שתהיה הזכירה ביום השבת במנותינו ממנו אחד בשבת ושני בשבת ... כך הזכירה ביציאת מצרים במנותינו החדש הראשון והחדש השני והשלישי לגאולתנו.

שמות יג: ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים ... היום אתם יצאים **בחדש האביב – רש"י שמות כג, טו:** חדש האביב - שהתבואה מתמלאת בו באֶבֶיב [בלחלוחית שלה וזאת התחלת הבשלת התבואה]. אביב - לשון אב, בכור וראשון לבשל פירות. **דברים טז:** שמור את **חדש האביב** ועשית פסח לה' אלוֹקֶיךָ כי בחדש האביב הוציאך ה' אלוֹקֶיךָ ממצרים ... לא תאכל עליו חמץ, שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים.

רש"י שמות יג, ד: וכי לא היו יודעין באיזה חדש יצאו? אלא כך אמר להם: ראו חסד שגמלכם שהוציא אתכם בחדש שהוא כשר לצאת, לא חמה ולא צינה ולא גשמים, וכן הוא אומר (תהלים סח): 'מוציא אסירים בכושרות' - בחדש שהוא כשר לצאת.

אלשיך דברים שם: א. מהו שמור את חודש האביב - אם לעשות מצוות הפסח אינו שומר את החדש כי אם את החג? ב. מי לא ידע כי באביב יצאו ממצרים ולמה יודיע ויאמר כי בחדש האביב הוציאך?

2. **שולחן ערוך סימן תרכה:** 'כי בסוכות הושבת' – הם ענני כבוד שהקיפם בהם (**לצל**, שולחן ערוך אדמו"ר הזקן) לבל יכה בהם שרב ושמש. **ב"ח שם:** הרי כמה מעלות טובות למקום עלינו שהאכילנו את המן ונתן הבאר ושאר חסדים, ולמה ציווה יותר במצות סוכה לזכור החסד של הושבה בסוכות?

בית אלוקים (המבי"ט, רבי משה מטראני) שער היסודות פרק לז: הבאר והמן היו דבר הכרחי שאי אפשר בלי מציאותם כלל ולכן לא נקבע רמז להם, אבל ענני כבוד שלא היה כל כך הכרחי אלא כדי שלא יהיו בחורב ביום וקרח בלילה - הוקבעו ימי החג רמז לעניינם.

באר יוסף פרשת אמור (הרב יוסף צבי סלנט, מרבני ירושלים בדור הקודם): ולזכרון החסד הגדול הזה אשר אף בהיותנו נעים במדבר סיפק לנו הקב"ה את כל צרכינו באין מחסור דבר, לכן צווה אותנו שבחודש השביעי ... תשבו כעין תדורו, היינו הישיבה העראית הזאת תהיה בשמחה ובטוב לבב כמו שבדירת הקבע של האדם הוא דר שם ביישוב הדעת ובשביעת רצון [ולכן המצטער פטור מן הסוכה].

3. **אגרות קודש הרבי מלובאוויטש ד/רטז:** מעניין חג הפסח וגם בקשר עם ימי האביב הממששים כעת ברוב הדר, הנה חג הפסח סימנו בכתוב שצריך להיות ב'חודש האביב':

בטבע, עם הופעת האביב, הנה כחות הטבע שהיו בהעלם במשך ימי החורף, עד שלעין הרואה נדמה שנפסקה החיות, יצירה, צמיחה וגידול, הנה לפתע פתאום בחדש האביב מתגלה לעין כל שלא הי' זה אלא משך זמן של קיבוץ כחות למען יופיעו אח"כ אילנות מבלבלים ושדות עטופים ירק.

ומוסר השכל בזה לכולנו, שאם יש בחיינו איזה תקופה שאפשר לטעות בה שאינה תקופה של יצירה צמיחה וגידול, קרוב לודאי שאין זה אלא טעות בידינו, וההפסק ישמש לתוספות כח, וכלשון המשל להוצאת פרח ולגמול פירות. ויש למצוא רמז זה בענין דפסח, שאחרי התקופה המרה של גלות מצרים... עד ששר מצרים טען מה נשתנו אלו מאלו כו', הנה במשך זמן מועט נתגלה בהם הזיכור שפעל גלות מצרים, ובחמשים יום נתעלו ממ"ט שערי טומאה לקבלת התורה מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו.